

מקבץ שאלות ותשובות לחזרה

על הנלמד בתוכנית 'קנין ירושלמי' - חודש טבת [ברכות מ - סז (במהדורת 'עוז והדר')] נערך לשם זיכוי הרבים ע"י אחד מחשובי לומדי הביאור 'נחמד מפז' - הרב דורון בלומנטל שליט"א ישלם ה' פעלו הטוב ויזכה להמשיך ולהגות בתורת חפצו יומם ולילה

ניתן לקבל את הקובץ אצל מערכת 'להבין ירושלמי' - LN88564@GMAIL.COM

המשך פרק שלישי - מי שמתו

א] לדעת הברייתא - מתי בעל קרי: (1) צריך טבילה בארבעים סאה. (2) צריך רק שטיפה בתשעה קבין. (3) אין צריך כלום? (מ)

- (1) בריא ששימש.
- (2) חולה ששימש או בריא שראה מאונס.
- (3) חולה שראה מאונס.

ב] הקורא קריאת שמע האם צריך להרחיק ארבע אמות: (1) מצואת כלבים. (2) מנבילה שנסרחה. (3) מצואת קטן. (4) מצואת בהמה. (5) מצואת שאר חיות ועופות? (מ)

- (1) רק אם נותנה לעורות לעבדם.
- (2) צריך.
- (3) רק אם יכול לאכול כזית דגן.
- (4) רק מגללים רכים של חמור שבא מהדרך.
- (5) רק מחזיר, נמייה ותרנגולין אדומים.

ג] באיזה שיעור צריך להרחיק מצואה: (1) שלאחריו, (2) שלפניו, (3) בלילה? (מ)

- (1) ארבע אמות ממקום שכלה הריח.
- (2) כל זמן שנמצאת במקום שענינו רואות אותו אסור לקרות כנגדה.
- (3) אם ביום היתה נראת הצואה שלפניהם - אסור לקרות כנגדה.

ד] מה שיעור המים שצריך לתת לתוך מי רגלים כדי שיוכל לקרוא קריאת שמע? (מ)

לת"ק - כל שהוא. לרבי זכאי - רביעית.

ה] האם ובאיזה אופן מותר לתת תיבה מלאה ספרים מתחת (1) ראש המיטה (2) מרגלות המיטה? (מ)

- (1) מותר רק אם המיטה גבוהה עשרה טפחים ואין חבלי המיטה נוגעים בתיבה.
- (2) אסור.

ו] באיזה אופן מותר לישב על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו? (מא)

א. אם הספר תורה נתון על גבי דבר אחר.
ב. שיעור אותו דבר: לרבי אבא בשם רבי חונא - צריך להיות גבוה טפח. ולרבי ירמיה בשם רבי זעירא - אפילו גבוה כל שהוא.

ז] האם מותר לרקוק באמצע התפילה ובאיזה אופן? (מא)

א. להנאתו אסור. ב. כדי שיהא פיו נקי: לרבי - אסור לרקוק. לרבי יוחנן - לפניו אסור ולאחריו מותר, לימינו אסור ולשמאלו מותר.

ח] מה הראיה דהא דתניא 'המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות' הכוונה שיששה כדי הילוך ארבע אמות? (מא)

שאם תאמר שהכוונה כפשוטה שצריך להרחיק ד' אמות ממקום שהטילו בו מים - אזי לא יוכל אדם להתפלל בשום מקום שבעולם, שהרי יתכן שאַחַר בא מקודם והטיל שם מים.

ט] אלו שיעורים נאמרו בענין עד מתי צריך להרחיק: (1) מצואה, (2) ממי רגלים? (מא)

- (1) א. לרבי אבא בשם רב - עד שתיבש כעצם. ב. לשמואל - עד שיקרמו פניה. ג. לרבי ירמיה רבי זעירא בשם רב - אפילו נתייבשה לגמרי ועשויה כעצם.
- (2) א. לרבי אבא בשם רב - כל זמן שהם מטפחים. ב. לגניבא - כל זמן שרישומן ניכר בקרקע.

י] האם צריך טבילה לדברי תורה, ומדוע: (1) זב שראה קרי (2) בעל קרי שנעשה זב? (מב)

(1) ר' יהודה פוטר - משום שסובר שאין שם ומציאות לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. ולחכמים - צריך טבילה שחולקים על סברתו.

(2) ר' יהודה פוטר - משום שסובר שכיון שאין טבילתו מועילה לו להיטהר מטומאתו לא תועיל לו גם לדברי תורה. ולחכמים - צריך טבילה שחולקים על סברתו.

פרק רביעי – תפילת השחר

יא] עד מתי זמן: (1 תפילת השחר, (2 תפילת המנחה, (3 תפילת הערב, (4 מוספין? (מב)

- 1) לת"ק - עד חצות. לרבי יהודה - עד סוף ארבע שעות.
- 2) לת"ק - עד הערב. לרבי יהודה - עד פלג המנחה.
- 3) עד סוף הלילה.
- 4) עד הערב.

יב] אלו חמש שאלות בדיני התפילה נשאלו בברייתא? (מג)

- א. האם אפשר להתפלל כל שלש התפילות בזו אחר זו.
- ב. האם אפשר להתפלל לכל רוח שרוצים.
- ג. האם אפשר להתפלל את שלש התפילות באיזו שעה שרוצים.
- ד. האם אפשר להגביה את הקול בעת התפילה.
- ה. האם אפשר להרהר את התפילה בלב.

יג] אלו הלכות נלמדות מהפסוק שנאמר אצל חנה: (1 'וחנה היא מדברת על לבה', (2 'רק שפתיה נעות', (3 'וקולה לא ישמע', (4 'ויחשבה עלי לשיכורה'? (מג)

- 1) שהתפילה צריכה כונה.
- 2) שלא די שיהרהר את תיבות התפילה בלבד.
- 3) שלא יגביה את קולו בעת התפילה.
- 4) שהשיכור אסור להתפלל.

יד] מהיכן למדו אנשי כנסת הגדולה שיש לתקן שלש תפילות בשלשה זמנים? (מג)

- א. רבי שמואל בר נחמני אמר - כנגד שלש פעמים שהיום משתנה על הבריות, כלומר, כנגד שלשה זמנים שבהם השמש משנה את מקומה.
- ב. רבי יהושע בן לוי אמר - מאבות למדום, תפילת השחר - מאברהם אבינו, תפילת המנחה - מיצחק אבינו, ותפילת הערב - מיעקב אבינו.
- ג. רבנן אמרו - מתמידין למדו, תפילת השחר - מתמיד של שחר, תפילת המנחה - מתמיד של בין הערבים, תפילת הערב - י"א - לא נקבע כנגד קרבן, וי"א - קבעו אותה כנגד עיכול איברים ופדרים שהיו מתעכלים על גבי המזבח כל הלילה.

טו] כיצד יתכן שראו את רבי ברכיה קורא קריאת שמע לאחר שלש שעות והרי אינו יוצא אז חובת קריאת שמע? (מג)

כבר קרא קריאת שמע בזמנה [ומה שחזר וקרא את שמע היה רק כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה ולהסמיק גאולה לתפילה].

טז] מה דרשו מהפסוק '... שנים ליום עלה תמיד'? (מד)

א. חלוק את היום לשנים, וכבש אחד תעשה בחציו הראשון, ואת השני תעשה בחציו השני, ומכאן למדו חכמים שאפשר להקריב את התמיד של שחר עד חצות.

ב. חובה ליום, כלומר, ששני הכבשים הם חובה לאותו היום בלבד [ואם לא הקריבום ביוםם אין להם תשלומים ליום אחר].

ג. שני פרקליטין ליום, כי תמיד של שחר מכפר על עבירות שנעשו בלילה, ותמיד של בין הערבים מכפר על עבירות שנעשו ביום.

ד. שתהא שחיטתם לשם התמיד של אותו היום, ולא לשם התמיד של מחר.

ה. שתהא שחיטתם כנגד היום, דהיינו שיהא מקום השחיטה בבוקר כנגד מקום זריחת השמש, ובערב כנגד מקום שקיעת השמש.

ו. [לפי' הגר"ח"ק ישנה דרשה נוספת - שכאשר מקדישים את הקרבנות - יאמר זה לתמיד של שחר, וזה לתמיד של בן הערבים].

יז] מי שלא התפלל תפילת מוסף עד שהגיע זמן תפילת המנחה: (1 מתי יקדים תפילת המוסף, (2 מתי יקדים תפילת המנחה? (מד)

- 1) כשלא הגיע זמן מנחה קטנה.
- 2) כשהגיע זמן מנחה קטנה.

יח] לאיזה דבר הוקשה תפילת מנחה, מניין, והנפק"מ? (מד)

לקטורת, שנאמר 'תיכון תפילתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב', ונפק"מ - שזמן מנחה קטנה הוא כזמן הקטרת הקטרת שהוא שתי שעות ומחצה לפני סוף היום.

יט] מה דרשו מהפסוק שנאמר בענין דור הפלגה 'וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם', ובהמשך נאמר על מקום זה 'על כן קרא שמה בבל וגו'?' (מה)

- א. שבבל נקראה 'שנער' - משום ששם ננערו מיתי דור המבול.
- ב. 'שנער' שתרגומו 'ושניק' - שהם מתים בתשנוק - מתוך צער ומצוקה, שאין להם נרות ומרחצאות.
- ג. 'שנער' מלשון מנוער - שהם מנוערים מן המצות התלויות בארץ.
- ד. 'שנער' מלשון 'שר נער' - ששריה מתים נערים - והיינו שתלמידי חכמים שבה מתים בצעירותם.
- ה. 'שנער' - שהעמידה שונא וְעַר להקב"ה ואיזה זה, זה נבוכדנצר הרשע.

כ] מדוע התפלל רב תפילת המנחה לפני פלג המנחה? (מה)

שאם היה מתפלל לאחר פלג המנחה היה יוצא ידי חובה רק לרבנן ולא לרבי יהודה, ורב רצה להוציא עצמו מידי מחלוקת, התפלל לפני הפלג כדי שיצא לכולי עלמא.

כא] האם ראוי להרבות בדברי תפילה? (מה)

לציבור - ראוי, ליחיד - מחלוקת.

כב] עד מתי זמן תפילת נעילה? (מה)

לרב - עד נעילת שערי שמים [לפי הגר"ק בשקיעה, ולפי החרדים אחר השקיעה].
לרבי יוחנן - עד נעילת שערי היכל, דהיינו משנסתלקה עבודת ההיכל בהדלקת המנורה והקטרת הקטרת כשעדיין יום הוא.

כג] האם מזכיר: 1) שבת או ראש חודש ביום"כ בנעילה, 2) חנוכה במוסף של שבת, או ראש חודש כשחל בחנוכה? (מו)

1) מזכיר.

2) מזכיר.

כד] היכן מזכיר את ברכת 'עננו' במוסף של ראש חודש שחל להיות בתענית ציבור על עצירת גשמים? (מו)

א. לרבי זעירא - ב'מודים'.

ב. לרבי אבא בר ממל - ב'רצה'.

ג. לרבי אבינא - בברכה רביעית, שאומרה בברכה בפני עצמה באמצע התפילה, [ופי הגר"ק שאומרה בברכה חמישית אחרי הברכה האמצעית של מוסף, ומה שאמר 'ברכה רביעית' לאו דווקא]

כה] מה קוראים בתורה - בראש חודש שחל בתענית ציבור על עצירת גשמים? (מו)

א. לרבי יוסי - קוראים את הקריאה של תענית שהיא ברכות וקללות שבפרשת בחוקות.

ב. לרבי יודן בשם רבי יודה בן פזי - קוראים את הקריאה של ראש חודש.

ג. לרבי יודה בן פזי בשם אביו - במקום שקידשו את החודש קראו את הקריאה של ראש חודש, אבל בשאר המקומות היו קוראים את הקריאה של תענית.

כו] לאלו דברים מפסיקים את סדר הקריאה הרגילה של שבת? (מו)

לראשי חדשים, לחנוכה, ולפורים.

כז] האם מותר להתפלל ערבית מבעוד יום בערב שבת או במוצאי שבת? (מו)

התנאים התפללו ערבית מבעוד יום בין בערב שבת ובין במוצאי שבת. ותמה רבי אמי על רבי יוחנן שאסר כיצד חלק על תנאים.

כח] כשהורידו את רבן גמליאל מנשיאותו את מי מינו, ובן כמה היה, ולמה מינוהו אחר שהחזירו ר"ג לנשיאותו? (מו)

את רבי אלעזר בן עזריה, והיה בן שש עשרה שנה, ולאחר שהחזירו את ר"ג לנשיאותו מינו אותו להיות אב בית דין.

כט] מדוע תקנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל שמונה עשרה ברכות דווקא? (מה)

א. כנגד שמונה עשרה מזמורים שכתוב מתחילת ספר תהלים עד המזמור 'יענך ה' ביום צרה', ואין להקשות שלפנינו הוא במזמור יט, משום ש'למה רגשו גוים' שאצלנו הוא המזמור השני, אצלם היה המשכו של המזמור הראשון 'אשרי האיש'.

ב. כנגד שמונה עשרה חוליות שבשדרה, שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן, שנאמר 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך'.

ג. כנגד שמונה עשרה שמות ה' שכתוב במזמור 'הבו לה' בלי אלים'.

ד. כנגד שמונה עשרה פעמים שאבות כתובים בתורה יחד 'אברהם יצחק ויעקב' בפסוק אחד.

ה. כנגד שמונה עשרה ציונים שבתורה - 'אשר צוה ה' את משה', שכתובים בפרשה השניה בענין הקמת המשכן שהיא פרשת פקודי.

ל] כנגד מה תקנו: 1) שבע ברכות בתפילות של שבת ויום טוב, 2) תשע ברכות במוסף של ראש השנה, 3) עשרים וארבע ברכות של תפילות תעניות ציבור על הגשמים? (מה)

1. י"א - כנגד שבעה 'קולות' שכתובים ב'מזמור לדוד הבו לה' בני אלים' וגו'. וי"א - כנגד שבע אזכרות של שם ה' שכתוב ב'מזמור שיר ליום השבת' וגו'.

2. כנגד תשע אזכרות של שם ה' שכתוב בפרשת חנה, וכתוב שם בסוף הפרשה 'ה' ידין אפסי ארץ', ו'ידין' מרמז על ראש השנה שהוא יום הדין.

3. כנגד עשרים וארבעה פעמים שכתוב בפרשה של שלמה המלך, כשהתפלל בעת חנוכת הבית, לשונות של תפילה 'רינה ותפילה ותחינה'.

לא] יחיד בתפילת התענית: 1) היכן אומר עננו, 2) ומאיזה תפלה אומרה? (מח)

1. י"א - ברכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' ל'רופא חולים'. וי"א - ב'שומע תפילה' ואינו אומר ברכה בפני עצמה.
2. מתפילת ערבית שלפניה.

לב] מה הכלל אלו דברים מוסיפים ב'רצה', ואלו דברים ב'מודים'? (מט)

כל בקשה על להבא אומרה בברכת 'רצה' שהיא גם כן בקשה על להבא.
כל הודאה על חסדיו שכבר עשה עמנו אומרה ב'מודים'.

לג] רבי יהושע אומר, בכל יום מתפלל אדם מעין שמונה עשרה. מה היא? (מט)

שלוש ברכות הראשונות והאחרונות: אומרן כרגיל.
האמצעיות: לרב - אומרן בקיצור ומזכיר הסוף של כל ברכה וברכה.
לשמואל - מזכיר רק מקצת מראש כל ברכה וברכה בלי חתימתן, וכוללן יחד בברכה אחת שחתימתה 'שומע תפילה'. וכבר נחלקו בכך תנאים.

לד] מה יעשה מי שבאמצע תפילת שמונה עשרה נזכר שכבר התפלל? (ג)

לרב מפסיק באמצע הברכה שעומד בה ואינו ממשיך להתפלל. לשמואל ממשיך להתפלל לשם נדבה.

לה] מה יעשה מי שטעה ובאמצע תפילת שבת התחיל ברכה של חול? (ג)

אם התחיל 'חונן הדעת': גומרה, שאם אין לאדם דעה מנין לו תפילה.
אם התחיל אחת משאר ברכות חול: נחלקו רב נחמן בר יעקב ורב ששת.
אחד מהם אמר - אינו גומר את הברכה ומיד מתחיל בברכה של שבת.
והאחר אמר - גומר את הברכה שהתחיל, ורק לאחר מכן מתחיל בברכה של שבת.

לו] מה פירוש התפילה 'הושיעה ה' את עמך את ישראל בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך'? (ג)

שה' ישמע את תפילות עמו ישראל, ויענה להם לכל מה ששליח ציבור עובר לפני התיבה ומפרש בשפתותיו כל צרכיהם לפני ה'.

לז] עפ"י הירושלמי, מה נוסחתה של תפילה קצרה להלכה? (ג)

שלוש ברכות ראשונות של שמונה עשרה לפניה ושלוש האחרונות לאחריה.

ובמקום הברכות האמצעיות אומר 'צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה, אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה, ולכל גויה וגויה די מחסורה, ברוך אתה ה' כי שמעת קול תחנוני, ברוך אתה ה' שומע תפילה.

לח] היכן בתפילת שמונה עשרה יכול אדם להזכיר את צרכיו הפרטיים? (ג)

לתנא אחד - תובע צרכיו מקודם ואחר כך מתפלל שמונה עשרה.
לתנא אחר - מתפלל ואח"כ תובע צרכיו.
לחכמים - תובע צרכיו ב'שומע תפילה'.

לט] כתיב 'ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה''. בזכות איזו קיר תלה עיניו? (ג)

- א. לר' יהושע בן לוי - בקירה של רחב.
- ב. לרבי חנינא בר פפא - בקירות בית המקדש.
- ג. לרבי שמאול בר נחמן - בקירה של האשה השונמית.
- ד. לרבנן - בקירות לבו.

מ] מה יעשה הרוכב על חמור והגיע זמן התפילה - ויש לו מי שישמור על החמור? (ג)

לדעת תנא דמתניתין - ירד ממנו ויתפלל.
לדעת רבי - מתפלל במקומו כשהוא רוכב על החמור, שכך לבו מיושב בתפילה. והלכה כרבי.

מא] כיצד מיישבים הסתירה, שבפסוק אחד נאמר 'אלך אשובה אל מקומי', שהקב"ה עזב את ביהמ"ק ועלה לשמים, ובפסוק אחר נאמר 'והיו עיני ולבי שם כל הימים'? (נא)

פניו למעלה, ועיניו ולבו למטה.
[היפה מראה פי' - שמאז חורבן הבית, פניו של הקב"ה ועיקר שכינתו נמצא למעלה, ועיניו ולבו למטה להשגיח עליו. והגר"ח ק' פי' - שלכן המתפלל יהיו פניו למעלה ועיניו ולבו למטה].

מב] אלו פירושים נאמרו לטעם השם: 1) הר המוריה, 2) ארון, 3) דביר? (נא)

1. א. שמשם יוצאת הוראה לעולם. ב. שמשם יוצאת יראה לאומות העולם.
2. א. שמשם אורה של תורה. ב. מלשון ארור - שמשם ארירה יוצאת לאומות העולם.
3. א. שמשם יוצא דבר לאומות העולם. ב. שמשם יוצאים דברי תורה לעולם.

1. לרבי אלעזר בן עזריה - רק כשיש ציבור שמתפללים מוסף, לפי' הרש"ס - כשיש ציבור בעיר חייב גם היחיד, וכשאין ציבור בעיר גם היחיד פטור, לפי' הגר"ח"ק - רק הציבור חייב, והיחיד תמיד פטור.
2. לחכמים - היחיד חייב בין שיש ציבור בעיר ובין שאין ציבור בעיר.
3. לרבי יהודה משמו של רבי אלעזר בן עזריה - אם יש ציבור בעיר שמתפללים מוסף, היחיד הדר בעיר זו פטור, אבל אם אין ציבור, היחיד חייב.

מד] אמר רבי יוחנן - אני ראיתי את רבי ינאי עומד ומתפלל שחרית בשוק של ציפורין, ומהלך אחר כך ארבע אמות ומתפלל מוסף, ותמה רבי יוחנן וכי אין חבר עיר בציפורי. אלו שלשה דברים נלמדים מדבריו? (גא)

- א. שאף השוק של ציפורין שהוא מחוץ לעיר, הרי הוא כציפורין עצמה [כיון שנמצא בעיבורה, רש"ס].
- ב. שחלוק רבי ינאי על רבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה - שכאשר יש חבר עיר היחיד פטור ממוסף, אלא סובר שחייב כח"ק בדעת רבי אלעזר בן עזריה.
- ג. שאדם שהתפלל שחרית צריך ללכת ארבע אמות, או להמתין שיעור הילוך ארבע אמות, ורק אח"כ להתפלל מוסף.

מה] האם מותר לאדם להתפלל שחרית [ולגר"ח"ק שחרית וגם מוסף] בשעה שהציבור מתפללים מוסף, כדי שתתחשב כתפילה בציבור? (גב)

אם יודע שיוכל לגמור תפילתו לפני ששליח ציבור יגיע לברכת 'האל הקדוש' - יתפלל. ואם לא יוכל להספיק לגמור - אל יתפלל.

מו] להלכה ע"פ הירושלמי, האם הבקי יכול לצאת בתפילה ע"י הש"ץ? (גב)

לרבי יוחנן - יכול לצאת רק בתפילת מוסף של ראש השנה. לרבי זעירא - יכול לצאת בכל התפילות. [כן פי' הגר"ח"ק].

הירשמו לקבל כל חודש את ה'שאלות לחזרה' לתוכנית 'קנין ירושלמי' דרשו - בחינם!!!

כמו כן ניתן להירשם לקבל למייל את הביאור 'נחמד מפז' - השווה לכל נפש כעדות גדולי תורה בתשלום סמלי של 12 ₪ לחודש בלבד!!!

לפרטים שלח מייל לכתובת:

LN88564@GMAIL.COM

או הירשם בנדרים פלוס - להבין ירושלמי

פרק חמישי - אין עומדין

מז] תני, לא יעמוד אדם ויתפלל, לא מתוך ___ (4), אלא מתוך ___, ומי עוד אסור להתפלל מפני שאין לו ישוב הדעת? (גא)

- א. שיחה [ליצנות, רש"י]
 - ב. שחוק ג. קלות ראש ד. דברים בטלים.
- אלא מתוך: א. כובד ראש ב. דבר של תורה. השיכור, הבא מן הדרך, והמיצר אל יתפללו מפני שאין להם ישוב הדעת.

מח] נאמר על אליהו ואלישע 'ויהי המה הולכים הלך ודבר'. במה היו עוסקים? (גא)

1. לרבי אחווא בירבי זעירא - בקריאת שמע.
2. לרבי יודה בן פזי - בבריאת העולם.
3. לרבי יודן בריה דרבי אייבו - בנחמות ירושלים.
4. לרבנן - במרכבה.

מט] מה דרש רב חונה מהפסוק 'סביב רשעים יתהלכו'? (גא)

- א. המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע.
- ב. כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה, אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבוא.

נ] מתי עדיף להתפלל בביתו, ומתי עדיף להתפלל בבית הכנסת? (גא)

ביחיד - בביתו. בציבור - בבית הכנסת. [וי"א - לעולם בבית הכנסת (לפי' הגר"ח"ק)]

נא] על אלו דברים נאמר שלא במהרה הוא משכח את לימודו? (גא)

- א. היגע בתלמודו בבית הכנסת. ב. היגע בתלמודו בצנעא.
- ג. הלמד אגדה מתוך הספר. ד. הסובר תלמודו [הטורח להבין טעמי הדבר ופירושו, רש"ס].

נב] על אלו דברים נאמר אפילו המלך [ישראל] שואל בשלומו לא ישיבנו? (גא)

- א. המתפלל תפילת שמונה עשרה ב. הכותב את השם.

נג] היכן מזכיר הבדלה בתפילה? (גא)

לת"ק - ב'חונן הדעת'. לרבי עקיבא - כברכה רביעית בפני עצמה. לרבי אליעזר - ב'מודים'.

נד אליהו נשבע שלא יהיה טל ומטר, ולאחר כמה שנים אמר ה' 'ואתנה מטר' - מתי הותרה השבועה שלא ירד טל? (נה)

י"א - הקב"ה לא שמע לשבועתו על הטל ולא נעצר מלרדת.

י"א - הקב"ה עצר גם את הטל, אלא שהותרה. י"א - ע"י שהותרה שבועתו על המטר, דנדר שהותר מקצתו הותר כולו, וי"א - שאליהו נשאל על שבועתו שלא ירד טל, כיון שהיה נצרך להחייאת בנה של הצרפתית.

נה מה טעמו של מי שסובר שהטל אינו פוסק לעולם? (נה)

א. הקב"ה נשבע לאברהם שאינו נוטל את הטל מבניו לעולם.

ב. הקב"ה נתן את הטל במתנה לאברהם ולזרעו.

ג. שכשישראל באים לידי עבירה הגשמים נעצרים, אבל הטל אינו נפסק מפני שאינו יורד בזכות שום בריה, שנאמר 'כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם'.

נו מה הדין אם לא הזכיר לא טל ולא מטר: (1) בקיץ, (2) בחורף? (נה)

(1) אין מחזירין אותו.

(2) מחזירים אותו.

נז ע"פ הירושלמי מי שלא שאל 'ותן טל ומטר' בברכת השנים, או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים: (1) האם יכול לאומרה ב'שומע תפילה', (2) ואם נזכר לפני שעקר רגליו להיכן חוזר? (נה - נו)

(1) בשניהם יכול לאומרה ב'שומע תפילה'.

(2) חוזר ל'שומע תפילה'.

נח היכן הוא עיקרה של מצות הבדלה? (נא)

י"א - על הכוס, י"א - בתפילה, וי"א - בכוס ובתפילה.

נט נחלקו אמוראים אם אומר מטבע ברכה ואחר כך מבדיל, או מבדיל ואחר כך אומר מטבע ברכה. במה נחלקו? (נו - נז)

יש מפרשים שנחלקו לדעת רבי עקיבא שאומר הבדלה בברכה רביעית בפני עצמה. האם אומרה לפני ברכת 'אתה חונן' - שאם אין לאדם דיעה, הבדלה מניין לו, או שאומרה לאחר ברכת 'אתה חונן', שאסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל.

ויש מפרשים שנחלקו לדעת חכמים שכוללים הבדלה בברכת 'אתה חונן'. האם אומר את נוסח ההבדלה - 'אתה

חוננתנו' מקודם, או שמתחיל קודם במטבע הברכה של 'אתה חונן'.

ס אם לא הבדיל במוצאי שבת, עד מתי יכול: (1) להבדיל, (2) לברך ברכת 'בורא מאורי האש'? (נא)

(1) עד יום חמישי. [ולגירסת החרדים עד יום שלישי].

(2) רק במוצאי שבת.

סא מדוע משתקים את האומר 'על קן ציפור יגיע רחמיך'? (נא)

לרבי יצחק בשם רבי סימון - מפני שהוא בקורא תיגר על מדותיו של הקב"ה, על קן ציפור הגיעו רחמיך, ועלי לא הגיעו רחמיך.

לרבי יוסי בשם רבי סימון - מפני שהוא כנותן קיצבה למדותיו של הקב"ה, עד קו ציפור הגיעו רחמיך, ועלי לא הגיעו רחמיך.

לרבי יוסי בי רבי בון - מפני שעושה למדותיו של הקב"ה רחמים [כאילו אנו מצווים לעשות מצוותיו לשם רחמים, ובאמת הם גזירות].

סב מתי אין משתקים האומר 'מודים מודים' ומדוע? (נא)

ביחיד, דרך תחנונים הוא.

סג מדוע לא יהיו שנים קוראים בתורה כאחד, וכיצד מתישב עם הברייתא 'שנים קורין בתורה ואין שנים מפטירין בנביא'? (נא)

אין שנים קוראים בתורה כאחד משום שאין שני קולות נכנסים לתוך אוזן אחת.

וגם כוונת הברייתא אינה ששנים יכולים לקרוא בתורה כאחד, אלא לומר שקריאת התורה יש לחלק לכמה קרואים שיעלו לתורה בזה אחר זה, אבל בהפטר הנביא אין מחלקים את ההפטר לכמה קרואים.

סד אלו שלשה דברים רובם ומיעוטם רע ובינוניתם יפה? (נא)

השאור, המלח, והסירוב לעבור לפני התיבה.

סה העונה אמן אחר ברכותיו האם הוא בור או חכם? (נא)

העונה אמן בסוף [כלומר אחר סדרת ברכות שנקבעו לאומרן זו אחר זו] - הרי זה חכם. העונה אמן על כל ברכה וברכה - הרי זה בור.

סו שני ישראל וכהן המהלכים בדרך. מי ילך באמצע? (נט)

אם כולם שווים בחכמה - הכהן. אם אחד מהישראלים תלמיד חכם והכהן עם הארץ - התלמיד חכם.

סז] עיר שכולה כהנים: 1) למי מברכים הכהנים, 2) מי עונה אחריהם אמין? (נט)

- 1) העם שבשרות [אם הם אנוסים מלבוא, רש"ס].
- 2) הנשים והטף.

סח] בשעה שהכהנים מברכים, האם בכלל הברכה: 1) העומדים אחורי הכהנים, 2) לפני הכהנים כשחומה של ברזל מפסקת, 3) מן הצדדים? (נט)

- 1) אינם בכלל הברכה.
- 2) בכלל הברכה.
- 3) בכלל הברכה.

סט] האם צריך לקרוא לכהן אחד לעלות לדוכן, וכיצד? (נט)

לרב נחמן בר יעקב צריך לקרוא - כהן.
לרב חסדא צריך לקרוא - כהנים, שאינו קורא אלא לשבט הכהנים.

**לומד יקר חכם לב ההוגה בתורת חפצו -
'האור' זה התלמוד הירושלמי!**

**ב"ה שזכינו להגיש בפני הלומדים ביאור השווה
לכל נפש - 'נחמד מפז' פשוטו כמשמעו!**

רבות באין מספר הן תגובות התודה וההערכה שנשלחה אלינו ע"י הלומדים החשובים שבכל רחבי תבל!

**כולם מעידים בפה אחד - שכזה ביאור ברור
ותמציתי עדיין לא ראו בחייהם!**

**יש לך הזדמנות 'פז' לקחת חלק במפעל קדוש זה -
לזכות את הרבים בהבנת דברי אמוראי ארץ ישראל!**

ובודאי הלוקחים חלק להפיץ את משנת קדשם יזכו לשפע רב - בני ברוכי חיי אריא ומזוני רויחי וכל מילי דמיטב

**פנה עוד היום למערכת 'להבין' - והנצח עמודי
הגמרא לזכותכם או לעילוי נשמת יקירכם!**

לפרטים שלח מייל לכתובת:

LNLM88564@GMAIL.COM

או תרמו בנדריים פלוס - להבין ירושלמי

פרק ששי - כיצד מברכין

ע] על אלו פסוקים הסמיכו את דין ברכת הנהנין? (נט - ס)

- א. 'לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה', הנהנה כלום מן העולם מעל, עד שיתירו לו המצות.
- ב. 'פן תקדש המלאה הזרע אשר תזריע ותבואת הכרם', העולם כולו ומלואו עשוי ככרם רבעי, ומה פדיונו - הברכה.
- ג. 'אמרת לה' אדני אתה טובתי בל עליך', אם אכלת ובירכתה, כביכול כאילו משלך אכלת.
- ד. 'ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה'', מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו [ש'הילולים' הוא לשון רבים ומשמע שתי ברכות, רש"י].

עא] מדוע תמה רבי חייא על רבי יוחנן שבירך ברכה אחרונה על אכילת זית, ומה הישוב לתמיהתו? (ס)

רבי חייא תמה שהרי בזית בלא גרעין אין שיעור כזית הנדרש לברכה אחרונה. והישוב לתמיהתו הוא שכיון שאכל בריה שלמה חייב בברכה אחרונה.

עב] לדעת הירושלמי מה מברך על שמן זית, ומהי הראיה ממשנתנו? (ס)

מברך 'בורא פרי העץ'. ששנינו במשנה 'על פירות האילן אומר 'בורא פרי העץ', חוץ מן היין שעל היין הוא אומר 'בורא פרי הגפן'. והרי גם היין נסחט על ידי שחיקת הענבים בדומה לשמן שנסחט על ידי שחיקת הזיתים, ואמרה המשנה שרק ביין יש שינוי בברכתו.

עג] למסקנא, מדוע אמר רבי יוחנן שעל זית כבוש מברך 'בורא פרי העץ', ואילו על ירק שלוק מברך 'שהכל נהיה בדברו'? (סא)

זית - אין דרכו לאכול חי אלא כבוש, לכן אף על פי שכבוש נחשב כפרי וברכתו 'בורא פרי העץ'.
ירק - מדובר בשדרכו לאכלו חי, וכיון ששלקו נשתנה לרעה, ולכן משתנה גם ברכתו ומברך עליו 'שהכל'.

עד] כיצד מועיל ברכת השותה מאמת המים, והרי המים שהיו לפניו בשעת ברכה כבר הלכו להם, ועכשיו שותה מים אחרים? (סא)

שכך דעתו של השותה מאמת המים, שהברכה תחול על המים שיבואו אחר כך.

עה] באיזה אופן ניתן ליישב את דברי רב 'המסובין אסורים לטעום כלום עד שיטעום המברך', עם דברי רבי יהושע בן לוי 'שותין, שאף על פי שלא שתה המברך עדיין'? (סב)

רב דיבר באופן - שהיו כולם זקוקים לככר אחד המונח לפני המברך.

רבי יהושע בן לוי דיבר באופן - שכל אחד ואחד כוסו בידו.

עו] מה יעשה מי שנתן משקה או אוכל לתוך פיו, ושכח ולא בירך עליהם? (סב)

משקה - פולט, כיון שאי אפשר לברך כשהמשקה בפיו.
אוכל - לרב הונא מסלקו לצדי פיו ומברך בעודם בפיו, לרבי יוחנן פולטו, דכתיב 'מלא פי תהלתך'.

עז] מה מברך לפני ואחרי אכילת פרוסות לחם שבישלן? (סב)

אם הפרוסות קיימות שיש בהן כזית - לפניהם 'המוציא לחם מן הארץ', לאחריהן שלש ברכות.
אין הפרוסות קיימות [פחות מכזית] - לפניהן 'בורא מיני מזונות' - לאחריהן 'על המחיה'.

עח] באיזה אופן מברכים על אורז: (1) 'בורא מיני מזונות', (2) 'בורא פרי האדמה', (3) 'שהכל נהיה בדברו', (4) 'בורא מיני מעדנים'? (סג)

1. דעביד בול - נתבשל ונתמעך ודומה לעיסה - 'מזונות'.
2. דבריר - גרעיני האורז נתבשלו ונשארו שלמים וניכרים לעצמם - 'האדמה'.
3. דשליק - שבישלו עם מים רבים עד שנעשה בלילה רכה - 'שהכל'.
4. דטריף - שטרפו עם ביצים דבר ובשמים ועשה ממנו מעדנים - 'מיני מעדנים'. [וברכה זו רק לדברי רבי יהודה שסובר שחכמים תקנו ברכה המיוחדת על כל מין מפרי האדמה בפני עצמו (שערי ירושלמי)].

עט] לדברי רבי חגי מה בירך רבי לפני אכילת בשר או ביצה, ומה קשה על דבריו? (סג)

בירך 'בורא מיני נפשות'. וקשה על דבריו שבמשנה מבואר שעל הגוביי מברך 'שהכל נהיה בדברו', והרי גוביי הוא חגב ממיני נפשות ואעפ"כ אין מברכים עליו 'בורא מיני נפשות'.

פ] מה מברך לאחר אכילת דבר שהוא ממין שבעה ואינו ממין דגן, או שהוא מין דגן ולא אפאו פת? (סג)

לרבן גמליאל מברך - ברכת המזון. לחכמים מברך - ברכה אחת מעין שלש.

פא] רבי ירמיה לא אכל סולת מימיו, במה הסתפק ומהיכן ניתן לפשוט את ספיקו? (סג)

רבי ירמיה הסתפק במה יחתום בסיום ברכת מעין שלש המסתיימת ב'על הארץ'. וניתן לפשוט את ספיקו מברכת פועלים שחותמים ב'על הארץ' בלבד.

פב] על מה מברך, כשהיו לפניו: (1) פרוסה של חיטין ושלימה של שעורין, (2) פת שעורין ופת כוסמין, (3) פת נקיה הטמאה ופת קיבר טהורה? (סד)

1. מברך על הפרוסה של חיטין - שחשיבות פת חיטין עולה על חשיבות השלמה של פת שעורין.
2. לרבי יהודה הסובר שמין שבעה עדיף - מברך על פת שעורין. לחכמים הסוברים שחביב עדיף - מברך על פת כוסמין [שהוא מובחר יותר, הגר"ק].
3. על איזו מהן שירצה יברך, שכל אחת מהן יש בה מעלה שאין באחרת.

פג] מה מברכים על הקורא של דקל? (סד)

א. י"א - 'בורא פרי העץ'. ב. י"א - 'שהכל נהיה בדברו'. ג. י"א - 'בורא מיני דשאים'. וי"א שגם לשיטת רבי יהודה שמברכים על כל מין בפני עצמו - אין מברכים עליו 'בורא מיני דשאים'.

פד] בירך 'שהכל' על פת או יין האם יצא? (סד)

לדעת רבי מאיר יצא. לדעת רבי יהודה לא יצא

פה] מה מברך: (1) כשהחמיץ יינוף (2) כשבא לאוכלו? (סה)

1. 'ברוך את ה' ... דיין האמת'.
2. לת"ק מברך 'שהכל נהיה בדברו'. לר' יהודה אינו מברך, דכל שהוא מין קללה אין מברכים עליו.

פו] בבבל אמרו שאם בירך על היין שלפני המזון, לא פטר את היין שלאחר המזון. והרי שנינו במשנתנו בפירוש 'בירך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון'? (סו)

- א. משנתנו מדברת באופן ששותה יין שמעורב בו דבר ופלפלין הנקרא 'קונדיטון' [שאז קובע סעודתו עליו ואינו מסיח את דעתו ממנו].
- ב. משנתנו מדברת באופן ששותה יין אחר המרחץ. [שאז קובע סעודתו עליו ואינו מסיח את דעתו ממנו].

פז] פת הבאה בכיסנין שאוכלים אותה לאחר המזון האם צריכה ברכה לאחריה, ומניין הכריעו רבי יונה ורבי יוסי את הדין? (סו)

לרבי חייא - צריכה ברכה לאחריה. ולרבי יוחנן - אינה צריכה.

רבי יונה ורבי יוסי הכריעו את הדין מהברייתא, שדעת רבי חייא הובאה שם בשם רבי יוסי הגלילי, ומכיון שהוא יחידי ומשמע שחכמים חולקים עליו, ועל כן אין לברך אחריה.